

SUPLEMENT A LA LLETRA U

UR

Poble de l'Alta Cerdanya, uns 3 k. al Nord de Puigcerdà.

PRON. LOCAL: *úr* (o *úrt*) oït sovint a Puigcerdà, a 5 Angostrina, etc., des de 1935, i en l'enq. mateixa de Ur (XXIII, 64-68).

MENC. ANT. 839 Acta C. SdUrg.: *Hur* (ed. Pujol, nº 165); 958: «rivolus qui decurrit de villa *Urb*» (Cat.Car. II, 97. 21-22) (o sigui el *Reür* que baixa de la vila *Ur* [cf. infra]). 941: «alodem *Urum*» (BABL V, 356); 949: «villa *Hurb*» (doc. que Abadal, *Eixalada*, 125, judica fals); 968: citat junt amb *Eina* (V. allí) (Abadal, *o.c.*, 192); 985: «de *Esna* --- villa *Adatio* et in villa *Urb*» (Abadal, *o.c.*, 196); 1011: *Ur* (*MarcaH*, 15 §165) (V. el context s.v. *Caldegues*); 1047: referència a St. Martí d'*Ur*; 1067: «villa *Hur*» (Alart, *Cart.Rouss.*, 22); 1079: «Sig. Bernardi Tedmar de *Ur*» firma, amb molts altres barons cerdans, en el *Cart.* de Tavèrnoles, 93(20); 1115: *Ur* (BABL VI, 391); 1172: Petri Ber. de *Ur* (*Cart.* de Poblet, p. 189); 2a. *meitat S.XIII*: *Ur* (Delcor *Sefarad* 1966, 32-35); 1265: *Ur*; 1268: *Ur* (Alart, *Priv.* 72); 1303: Pons d'*Ur* batlle de Perpinyà (*RLR* V, 321, id.id., p. 326); 1312: camí de *Ure* (*RLR* XXXII, 121); 1359: *Hur* (*CoDoACA* XII, 90); 1792-1806 25 en el registre «De Catholicis» format en els arxius de Perpinyà (*RLR* V, 321).

REÜR, afl. dr. del Segre que desemboca a La Guingueta, baixant al llarg del poble d'*Ur*. PRON.: *řaur* o *řúrt* oït a *Ur* i a *Caldegues*, però *řú* sense la -r a 30 Angostrina parlant del curs del riu, a mig camí d'*Ur* des d'aquell poble (XXIII, 109, 22). «la *Regur*» en diu Alart (*Not.Hist.Comm.du Rouss.* II, 105 i 120). 1265: «in flumine aque de *Regur*» (Alart, *Priv.* 275); 1403: «flumen de *Regur*» (*InuLC*); 1428: sv. *regadura*, 1693 35

«la ribera de *Rigur*» (Alart., *Not.Hi.C.Rouss.* II, 125). És el 'rivolus' que ja he citat supra, en el doc. de 958.

Salta a la vista que està format amb *riu* + *Ur*, en aquella escurçada *Ri-* o *Re-* de què hem trobat tants casos en els noms de riuets del Princ. (V. l'art. *Re-, Ri-*); si bé en les formes que en troba Alart. en docs. de 1265, 1433 i 1693, s'hi ha intercalat -g- de la mena de *pregon* < *preon* PROFUNDUS, *dugues* < *dues*, o *segut*, *begut* participis de *seure*, *beure* etc.; amb caràcter passatger, car avui ha quedat en la forma simple de hiatus.

Ur fou, doncs, el nom del poble, i del riu conjuntament sens dubte, i d'una manera indistinta, fins inconscient; fins que per major claredat, en el d'aquest s'avantposà el qualificatiu *Ri(u)*, sigui en la forma merament abreujada *Ri-* (*Rigur*, 1693), o en la trivial *Re-*.

Unió de noms que comprova i verifica l'ETIM.: basc *ur*, denominació normal de l'aigua en aquesta llengua. Mot comú amb l'ibèric i l'aquitànic, on el trobem documentat, en lleus disfresses llatinitzants: *urium* 'corrent d'aigua pantanós' en Plini, i en noms propis (aplegats per Schmoll, cf. *Spr.Vorkelt.Idg.Hisp.* 92): *urium* 'corrent d'aigua' en una font lèxica aquitana (Whatmough, *Dial.Anc.Gaul.*, p.103). És l'etim. que ja vaig indicar en *E.T.C.* I, 89.

La unicitat amb el nom del riu, condueix a desestimar la guia de la semblança amb *uri* 'vila' mal que sigui temptadora. Altrament, en basc aquesta és només una variant dialectal de la *iri*, més coneguda, i l'única que ha deixat petjada en la nostra toponímia (IRIBERRI; i *Irgo*, *Iran*, *Erill* a la V. de Boí, etc.).

És clar que un nom tan breu, i per a un concepte